

L'ECLÈCTICA

Unai Siset

SUBSÒL

bromera

UNA K VOLTADA
(ANDREA)

El correu electrònic va arribar el 25 de juny. Enganxada, hi havia una instantània en blanc i negre d'uns passatgers del metro. La fotografia de Peter Turnley mostrava unes cares inexpressives o amb un excés d'expressions a bord del metròpolità de París, com així ho indicava la llegenda que hi havia a sota. La vaig mirar per damunt damunt sense aturar-me i vaig pensar que, en efecte, la imatge donaria molt de joc des del punt de vista literari. I me'n vaig oblidar per uns dies, tot i que de tant en tant —quasi a diari— em mirava l'escena urbana, escrutava aquells rostres per si de cas em deien alguna cosa, encara que no tenia intenció de posar-m'hi encara. Primer havia de finalitzar el curs, a més d'enllestir altres feines: revisar les galerades de l'últim llibre; contestar mitja dotzena de correus pendents des de feia setmanes; dur a terme uns encàrrecs i encara alguna altra tasca inconfessable... No tenia pressa, tampoc no tenia massa ganes d'inventar una història a partir d'una foto i per això em vaig concedir una pròrroga.

Dues setmanes després, amb totes les feines acabades i els compromisos aconseguits, em vaig acarar a la fotografia metropolitana. Vaig iniciar una recerca per Internet i vaig topiar amb una fixació espacial i temporal que la situaven en aquestes coordenades: Porta d'Orle-

ans-Porta de Clignancourt, 1979. És a dir, la línia 4 del metro parisenc que travessa la ciutat de dalt a baix, o de nord a sud. Ja tenia un punt de partença, ara havia d'anar mirant-me-la amb deteniment, endinsar-m'hi, fixar-me en els detalls insignificants, en tot allò que una imatge és capaç de dir. L'època de l'any, per les vestimentes, no deixava massa dubtes del fet que es tractava dels inicis de la tardor. Així mateix, si ens ateníem als cabells acabats de pentinar, a alguns ulls inflats i a algun rostre somnolent, potser podríem precisar el moment en les primeres hores del matí d'una jornada laborable. Calia escodrinyar les cares, interpretar els gestos i donar sentit a les ganyotes i al silenci que vessava la imatge. Em vaig fer imprimir una bona ampliació de la fotografia, que vaig penjar al suro de la paret, per familiaritzar-me amb tots aquells desconeguts i anar convertint-los en personatges. Vaig traure el perfil dels personatges i els vaig enumerar: «Dona 1 amb ulleres i cabells horrorosos. Jove 2 dret amb maletí. Home 3...». Ara en mirava un, ara l'altre. El xicot de baix em recordava no sé qui. Tenia alguna cosa de familiar, sense saber què. El de la maleteta a la mà tenia tota la pinta de dependent de la secció de moda de cavallers d'El Corte Inglés. El del fons recordava lleugerament l'Abraham Lincoln. La senyora asseguda de cabells cardats i rossos de l'esquerra tenia una certa retirada a una veïna de ma mare. Però el cor em féu un salt quan vaig posar la lupa damunt de la persona de la

penúltima fila de la dreta, al costat de la finestra, i que recolza el cap en la mà esquerra, amb una clara expressió meditativa, com si dubtara. I de dubtes, jo no en tenia cap que es tractava d'Andrea Couto Fontana, l'estrany company d'estudis del meu germà més gran (he dit «l'estrany company» i no m'he equivocat, perquè en realitat era un xic, tot i que sovint, sobretot en la imatge de Peter Turnley, semblava una xica). La vida em llançava a sobre una poalada d'aigua freda que venia des de més de 30 anys enrere. Què feia Andrea en aquella fotografia? Què se li hi havia perdut? Era l'any 79 a París. Potser va ser per aquella època quan vam deixar de veure'l fins que va desaparèixer del tot i va passar al calaix de l'oblit fins ara que l'havia retrobat assegut en aquell vagó de metro. La veritat és que, al voltant d'ell, sempre hi havia planat un núvol de misteris. O per ser més precisos caldria parlar d'enigmes que no ens acabaven d'interessar massa, perquè Andrea mai no importava massa a ningú. Ell anava a la seua. Però sí que és cert que hi havia uns interrogants que afaiçonaven el perfil que ens havíem construït de la seua personalitat i que, els més menuts, ens quedàvem encantats amb les històries que contaven i inventaven els més grans i que, ben sovint, escoltàvem d'amagat.

Quan vingué al poble —amb onze o dotze anys, és a dir, quatre o cinc més que jo— ja ens va cridar l'atenció el seu nom: Andrea. Hem de tenir present que ens es-

tem referint al final de la dècada dels seixanta, quan no hi havia cap Andrea al nostre voltant; es tractava d'un antropònim exòtic, d'un nom que encara no s'havia posat de moda. Potser era en aquells temps –o, fins i tot encara alguns anys després– quan començaven a nàixer les primeres xiquetes Andrea a les grans capitals. I encara hauríem d'esperar a la segona meitat de la dècada dels setanta perquè nasqueren les primeres andrees als nostres pobles. Però, ell, tal com ens havia informat no recorde qui, havia nascut a Itàlia. I Andrea, a Itàlia, és nom de xic. I ell era un xic –i això ho puc assegurar jo, que en alguna ocasió, quan estudiàvem a l'institut, em vaig veure obligat a entrar als vestidors i les dutxes dels xicots del curs del meu germà per buscar-lo i vaig poder veure la ferramenta d'Andrea que, a més, lluïa una taca amb forma de cor a la galta del cul. Amb tot i això, Andrea era d'aparença ambigua. I no és que fóra efeminat, ni que es posara falda o es pintara els llavis o els ulls, o que caminara movent els malucs pendularment o que parlara d'aquella manera aflautada que ja se sap. No, no era això, simplement es comportava com una xica, sense fer-ne escarafalls ni bandera. Per ser més exactes era com una xica amb un físic no massa agraciat i, si de cas, una miqueta homenenca. Semblava més una xica que vol ser xic, que no un xic que vol ser xica. Però tot i la crueltat d'aquella època amb qui era diferent, ell era respectat. Això sí, no tenia massa amics, però tampoc

enemics. Podríem dir que feia la seua. En solitari. De tant en tant, se'l veia parlant amb les xiques, però tampoc massa. De fet, per tot el que jo sabia gràcies al meu germà i els amics, si va tenir problemes fou amb les xiques, mai amb els xics. Contra tot pronòstic eren elles les que se sentien molestes amb la seua indefinició sexual. Així com els efeminats solien ser víctimes dels xicots del seu voltant i buscaven la protecció de les xiques, en el cas d'Andrea, si bé no funcionava a l'inrevés perquè ell no buscava la protecció de ningú ni tampoc l'hauria trobada entre els xicots, eren les companyes les que en algun moment feien escarni de la seua ambigüitat.

En sabíem poc, ben poc, d'Andrea. Que havia nascut a Itàlia, però que no hi va residir. Que havia estat vivint uns anys per la capital, la Corunya, fins que va arribar al poble i es va incorporar a curs començat a l'institut. Que no vivia amb els pares, sinó amb sa tia i el seu oncle. Que li deien Andrea Couto Fontana. I que un dia, potser un dia de l'any 79, deixàrem de veure'l. I ara, per aquestes coses de la literatura, l'havia trobat a la fotografia del metropolità de París que havia de ser l'excusa per escriure un relat.

El relat –ara ja puc dir-ho– el vaig haver de deixar córrer, però a canvi em vaig capbussar a intentar reconstruir la història d'aquell que jo vaig conèixer com a Andrea Couto Fontana, la història anterior a l'arribada al poble i la posterior a la seua partida fins que va ser

capturat pel clic fotogràfic un matí de tardor de 1979. Per aconseguir tot això he hagut de fer mans i mànigues i, si bé hi ha algunes llacunes en la seua biografia, també és cert que l'acurada recerca que he fet ha donat resultats més que satisfactoris, amb els quals podem traçar una aproximació als fets més importants del seu breu perfil biogràfic. Només vull afegir que encara que el meu relat ha quedat avortat, l'excusa literària m'ha servit de coartada –fins i tot per a mi mateix– per poder penetrar en els detalls, alguns fins i tot íntims, de la seua existència. Per tal de preguntar als uns i als altres (amics, companys, familiars, veïns i encara alguns altres informadors que no vull revelar) sobre aspectes relacionats amb Andrea i per buscar ací i allà sense alçar sospites i passar per un mer xafarder, he fet servir allò de la tasca prèvia de documentació, aquest recurs tan amanit entre els novel·listes. Jo mateix, per apaivagar el sentiment malsà de culpabilitat que comporta traspasar portes prohibides, m'he autosugestionat dient-me que ho feia perquè eren exigències de la meua faceta de narrador. Tot seguit, sense la intencionalitat de fer-ne un treball exhaustiu i minuciós, afegisc algunes anotacions preses a partir de les meues perquisicions.

Xesús Couto, d'alties *Kentucky*, va eixir al principi dels anys cinquanta de la seua aldea, al bell mig de la Galícia

rural, entre Lugo i Pontevedra. Tenia vint-i-poquets anys –tots els intents que he fet en aquest sentit no han pogut precisar-ne l'edat exacta– quan es va embarcar en el *Rosalía*, un pesquer corunyés que treballava pel Cantàbric. Sense saber com ni per què el 1956 trobem Kentucky treballant en una plataforma petrolífera a la costa italiana, concretament a Livorno. Enrere havia quedat la mare, un pare desaparegut en alta mar i Raimunda, la germana que uns anys abans havia emigrat a la Corunya, on s'havia instal·lat al barri de la Pescateria, en una travessera de la Rua Orzán. Pel que fa al malnom de Kentucky, hi ha diverses versions contradictòries, encara que totes incideixen en la gran afició a la beguda d'alcohol destil·lat que es fa a la ciutat americana. Però tot indica –o si més no és la teoria més elaborada i farcida de detalls– que el nom li vingué després de ser agredit en una batussa portuària, el resultat de la qual fou una cicatriu en forma de K a la templa a causa de l'impacte d'una ampolla de *bourbon* Four Roses, el licor de Kentucky.

A Livorno, durant la calorosa nit del *ferragosto* italià de 1957, en un envelat l'orquestra Arcobaleno –trio de vents (trompeta, saxo i clarinet), percussió, baix elèctric i guitarra, veu i cors– interpretava una vegada i una altra l'èxit del moment, una cançó de Renato Carosone: «*Questa piccolissima serenata / con un fil de voce si può cantar... / Ogni innamorato all'innamorata / la sussurrerà, la sussurrerà...*». Una de les dues xiques del cor era Giuliana

Fontana, una joveníssima pèl-roja escapada d'una de les poblacions que envolten el llac de Garda, entre els Alps i la planura padana. Siga com siga, aquesta jove i bella llombarda va decidir marxar de casa per no tornar-hi, quan una nit de festes, el pare embriac, tot esperant-la al portal, li va cantar amb tota la mala bava que tenia alguns versets triats d'una cançó de taverna:

*Porta Romana bella porta Romana
ci stan le ragazzine che te la danno,
ci stan le ragazzine che te la danno
prima la buonasera e poi la mano.
Ha fatto più battaglie la tua sottana
che tutta la marina americana.
Ha perso più battaglie tuo reggipetto
che il general Cadorna a Caporetto.
Han fatto più battaglie le tue mutandine
che tutti i Giapponesi alle Fillipine.
Han fatto più battaglie le tue giarrettiere
che tutta la Ghestapo e le camicie nere.¹*

---

1. Porta Romana bella Porta Romana / hi són les xicotes que te la donen, / hi són les xicotes que te la donen / primer la bona nit i després la mà. / Ha fet més guerres la teua faldilla / que tota la marina americana. / Han perdut més batalles els teus sostenidors / que el general Cadorna a Caporetto. / Han fet més guerres les teues bragues / que tots els japonesos a les Filipines. / Han fet més guerres les teues lligacames / que tota la Gestapo i els camises negres.

Giuliana Fontana potser encara no havia complit els vint anys quan ja en portava dos rodant d'orquestra en orquestra i de poble en poble, ara el *Maruzzella*, adés el *C'est magnifique*, després el *Beguín the Beguine* fins a arribar a l'orquestra Arcobaleno i al *ferragosto* del 57 en què es va produir l'encontre amb Kentucky. El gallec se li va acostar amb un got de *bourbon* Four Roses a la mà, pegà al darrere després d'haver estat ballant sol tota la nit a la vora de l'envelat i mirant de fit a fit la bella i pèl-roja Giuliana que, de dalt de l'escenari, li brindava cada cançó amb una mirada guspirejant. Just un any després, també en la nit calorosa que fa d'equador a l'agost, Giuliana Fontana portava al món una bessonada. Eren tan idèntics que tots dos tenien fins i tot la mateixa taca epidèrmica en la galta esquerra del cul. Es tractava d'un parell de gotes d'aigua que, una setmana després, foren registrats civilment a Milà com a Andrea i Antonio Couto Fontana. Arribats en aquest punt, cal suposar els precés i romanços de Kentucky davant l'encarregat del registre civil per tal de convèncer-lo que hi anotara els dos cognoms per als bessons. De res no valgué adduir la tradició i la legislació espanyoles. Milà era Itàlia i a Itàlia només s'hi escriu un cognom. Al final, després de moltes bafarades etíliques damunt el rostre del funcionari milanés, l'acord a què arribaren fou admetre el Couto gallec com una mena de segon nom. Així els bessons s'anomenaven Andrea-Couto Fontana i Antonio-Couto Fontana.

En l'entremig dels dos *ferragosto*, Kentucky abandonà la plataforma petrolífera i la parella hagué de malviure dels minsos guanys de l'orquestra, d'alguns estalvis que el gallec erràtic havia acumulat amb els anys i d'alguns treballs esporàdics i poc comprometedors que eixien al seu pas sense que els haguera de buscar massa. Però els temps més durs foren quan els dies de vi i roses s'acabaren i vingueren els mesos que seguiren el part. Amb dues criatures que requerien la seua atenció contínua, sense cap ajuda familiar, sense cap ofici ni benefici per cap de les dues bandes, aquella situació dia a dia es complicava més. Si alguna vegada Giuliana pensava a trucar a la porta de l'auxili familiar, li revenia com un ardor d'estómac la tonada tavernària i repetitiva del *Porta Romana bella Porta Romana*. Potser va ser a causa d'aquests vaivens de la desesperança que Giuliana va llançar la proposta. O potser la proposició vingué arran d'un rampell de lucidesa etílica de Kentucky. Es tractava ni més ni menys que de la posada en pràctica del vell *divide et vinces*.

I ací, en aquest punt delicat, les diferents informacions presenten elements força contradictoris. Sembla –segons les fonts més fidedignes– que la parella ho va deixar en mans de l'atzar. Les dues criatures, com ja ha estat dit amb anterioritat, eren dues gotes d'aigua –cor al cul inclòs–, només diferenciades per una veta de tela al canell, una de verda per a Andrea i una de roja per a Antonio. Hem d'imaginar que estan soles i dormint les dues criatures

en una habitació fosca. Hi entra Giuliana, per exemple, i trau les vetes que singularitzen els germans. N'ix. Hi entra Kentucky, agafa un dels nens, no sap quin. L'altre és per a Giuliana. S'acomoden i no es tornen a veure. Abans, però, els han col·locat a cadascú una cadeneta amb una estranya medalla al coll. Les medalletes són formes complementàries i juntes componen el signe de gèminis, dels bessons: unes lleus corbes horitzontals amb les dues paral·leles verticals que les creuen. Una altra versió dels fets apunta la idea d'una tria. Potser va ser Giuliana qui va triar Antonio, i Kentucky, Andrea. Motius? De moment, no se'n pot adduir cap. El que està ben clar és, però, que el que hui coneixem com Antonio –en realitat és conegut com Antoine– va anar amb Giuliana Fontana. I Andrea, amb Xesús Couto, d'alties Kentucky.

A partir d'aquest punt les històries dels dos bessons es bifurquen. I si bé és cert que d'una branca d'aquest arbre narratiu hi ha moltes informacions –com és obvi de suposar–, de l'altra només disposem d'unes poques dades però suficientment significatives per provar de refer les absències i reconstruir els fonaments bàsics.

Comencem per on menys n'hi ha, que sempre és el que sembla més senzill. Sense la càrrega de Kentucky i amb només una criatura al seu càrrec, Giuliana, jove, decidida i bella, amb una cabellera de foc, féu el cor fort i va posar en marxa un desplegament de demanda d'ajuda ací i allà, sense haver de recórrer mai, com es va prometre, als

pares que havia deixat anys enrere. Allò de *Porta Romana bella Porta Romana* encara li ressonava a les temples. Va enviar un SOS («Urgent! Necessite un treball i un lloc per viure dignes per a mi i per al meu fill», així en singular, com si mai no haguera existit un plural) a antigues amistats, a cosins i altres familiars llunyans, a la gent de la faràndula musical amb qui havia actuat moltes nits, a tothom qui es posara per davant. Les informacions a què hem tingut accés parlen de diferents propostes laborals que arribaren durant els primers dies, no totes elles honestes, com d'altra banda era previsible. Després de rebutjar aquelles més desgavellades (alguna fins i tot incloïa entre les condicions el matrimoni amb l'ofertant, no se sap si com un avantatge més o com una obligació laboral afeïda), durant dos dies Giuliana es va debatre entre fer de cuinera a la *trattoria* d'un veí del seu poble (la qual cosa suposava tornar a viure massa prop dels pares) o anar-se'n a París a treballar a les galeries Lafayette a suggeriment de Gabriella, una amiga de la infantesa i amb qui podria compartir l'apartament i les despeses. En realitat l'oferta consistia a fer de netejadora als grans magatzems, ocupant la vacant que deixaria Gabriella perquè a aquesta li havien proposat ocupar un lloc de taquillera al metro. Al quart dia, Giuliana Fontana i el seu fill baixaven d'un tren a la Gare de Lyon, on Gabriella els esperava.

Dels anys a París de Giuliana i Antoine de La Fontaine –ací convé aclarir que en el moment de la separació de

Kentucky, la mare va decidir que el Couto desapareixeria per sempre de la identitat del fill i va optar per afrancesar (o desitalianitzar) el nom i el prenom del fill—, en sabem ben poca cosa. Sabem que Giuliana no va tornar mai a Itàlia; que, des d'aquell dia de final de 1958 en què la jove llombarda xafava el terra de la Gare de Lyon, no va abandonar mai la capital francesa que la va acollir i que ella va fer seua. Sabem també que la mare va ocultar al fill, fins on li va ser possible, els seus orígens familiars i geogràfics, res del Couto gallec, res del Kentucky portuari. Sabem així mateix que, quan Antoine va començar a fer preguntes, potser ja era massa tard per donar totes les respostes. I sabem que el càncer se li va declarar quan ella acabava de fer els 38 anys i que ja no arribaria a complir els 39. Però sabem també que Giuliana, una setmana abans de la seua mort—el foc de la cabellera s'havia escampat per tot el cor i el cos—, entre vòmits, dolors i febrades, alhora que donava a Antoine la medalleta amb l'estranya figura, li va comunicar que tenia un germà bessó que li deien Andrea però que no tenia ni idea de per on podia parar, que eren iguals en nàixer com dues gotes d'aigua. Finalment, sabem que la malaltia i la mort de Giuliana van precipitar el futur laboral del fill, que amb 17 anys es quedava orfe. Amb l'ajuda de Gabriella, Antoine pogué entrar a treballar de delineant en un conegut despatx d'arquitectes a Montparnasse, a la Rue Boissonade, on encara treballava l'any 1979, com fa molt poc he pogut comprovar i després veurem.

En canvi, de l'altra branca de la història, la que concerneix a Kentucky però que sobretot afecta Andrea, per raons òbvies disposem de moltes més informacions dels anys que es va estar ací, a Galícia, entre el poble i la capital. Tot i això, per no carregar en excés aquestes anotacions, només farem esment d'algunes de les que considerem les traces mestres que contribueixen a explicar la seua presència en la fotografia de Peter Turnley, i per això anirem al gra deixant al marge la palla i altres desviacions literàries més pròpies d'alguns estils narratius.

Al tercer dia de quedar-se sol, Kentucky arribava amb el nadó a la Corunya i pujava les escales estretes d'un pis menut en un carreró perpendicular a la Rua Orzán. Hi vivia Raimunda, la germana amb qui no tenia massa contacte. Kentucky no li va donar opció a elegir: «Li diuen Andrea i el seu aniversari és el 15 d'agost. Jo no me'l puc quedar». Potser li va contar alguna cosa més, potser li va parlar de la mare italiana i del bessó —aquest aspecte no l'hem pogut confirmar—. Tot i que ja feia temps que no veia el germà menut, des que ella havia desaparegut de les vides dels seus familiars i havia intentat construir la seua treballant al port i compartint pis i vida amb Iago, un calafat corunyés, Raimunda va acceptar fer-se càrrec del nebot, tot posant com a única condició que Xesús o Kentucky, com déu volguera que es diguera, s'esfumara de les seues existències per sempre. Que no tornara mai més per allí, que no vinguera després amb romanços i

se'l volguera endur, ni ell ni ningú –potser sí que li faria esment de Giuliana i d'Antonio–. El primer que va fer Raimunda, quan el germà se'n va anar, fou llevar-li la medalleta del coll per por que es malferira amb alguna de les puntes d'aquella figura, que recordava una K voltada, i la va guardar.

Els primers anys de vida d'Andrea transcorregueren entre dos o tres espais pròxims, si descomptem l'aventura de nàixer i sobreviure durant els primers mesos a terres italianes. L'escenari principal és el pis menut –uns seixanta metres quadrats– de Raimunda i de Iago, que parava poc per casa. Però quan la tia havia d'anar-se'n a vendre el peix, que era tots els dies, Andrea es quedava amb Maria Sousa, una veïna que era remeiera i tiradora de cartes, més coneguda com *la Gitana d'Alfama*. Maria treballava normalment de vesprada i de nit i ho feia a casa, un piset idèntic al de Raimunda, però en l'escala del costat.

Aquest habitacle era el segon escenari; es tractava d'un pis ple de misteris i secrets, olors i obscuritats, on cada dia arribava una variada galeria de personatges, sobretot dones de diverses edats, que demanaven ajuda i remeis per al cos malalt o per a l'ànima inquieta, amb l'anhel d'intuir el futur o amb l'ànsia de saber del passat. I algunes, fins i tot, d'esborrar-lo per sempre. Potser l'arxiu inconscient d'imatges infantils d'Andrea s'ha nodrit de moltes instantànies pouades d'aquelles estances menudes: una marededéu de guix pintat de colors cridaners,

un enorme mocador amb figures abstractes desplegat i penjat a la paret del saló reconvertit en sala de sessions; la caixa on dormien diferents baralles de cartes; l'habitació de les olors, una mena de minúscul rebost amb pots i capsos que contenien vés a saber què amb sentors infernals i alguna altra de perfumada; la palmatòria de la serp —entre el prop de la cinquantena de palmatòries amb espelmes que omplien la casa, la de la serp es quedaria per sempre gravada en la retina d'Andrea—; la tauleta redona amb signes marcats a les vores; el pèndol; l'habitació del catre on tenia prohibida l'entrada...

El tercer escenari era la casa (ara sí una casa amb dalt, baix i corral i no un pis de dimensions reduïdes) al poble —el meu, però també el de Iago—, on els tres solien anar a passar algun diumenge. A la mort de la mare de Iago, s'hi traslladaren a viure i Andrea s'hi estigué de manera permanent fins que acabà els estudis a l'institut. La seua arribada, com ja sabem, es va produir quan ell i el meu germà devien tenir onze o dotze anys, és a dir, en el pas de la dècada dels seixanta a la dels setanta, i s'incorporà a curs començat en aquell institut tronat on els xics estaven separats de les xiques i, ell, Andrea, estava just al mig. Ni ací ni allà. Ni allà amb elles, ni allí amb ells. Andrea. El meu germà i els companys van ser els últims d'un antic pla d'estudis que els treia de l'escola sent encara uns xiquets i entraven a l'institut on els obligaven a dur un trist uniforme distintiu amb escut plastificat i

cosit a un suèter els xics i a una rebeca les xiques. Andrea portava suèter.

De l'Andrea que jo vaig conèixer –a través de les topades casuals pel carrer, dels comentaris esparsos que sentia al meu germà i als seus amics, del meu primer any a l'institut que era l'últim d'ells–, ja n'he apuntat els trets fonamentals que recorde, on destaca sobretot la seua indeterminada identitat sexual i, malgrat això, la seua manera de ser gairebé invisible i silenciosa. Per això ho desconeixíem pràcticament tot d'ell. Sabíem que havia vingut de la capital, però que no hi havia nascut. Que vivia amb Iago i Raimunda, però que no n'eren els pares. Que no era mal estudiant i que anava passant cursos sense esforç aparent i sense ensopegades estridents, que va acabar el batxillerat al mateix ritme que els seus companys i que, el mateix any que va entrar a la universitat, li vam perdre gairebé la pista, perquè es va quedar a viure a la Corunya.

I ara que he recopilat informació m'adone d'un fet curiós que no voldria que passara per alt i que potser té la seua importància. És sobre la seua aparença física indefinida. Quan Andrea vingué al poble, malgrat el nom estrany i per a nosaltres més femení que no masculí, la seua masculinitat, potser gràcies a la indumentària oficial, no oferia massa dubtes. Però, a poc a poc, i amb el creixement i els canvis propis de la pubertat i de l'adolescència, ell més que anar feminitzant-se va anar distanciant-se dels

altres xicotets que es masculinitzaven en la veu que es tornava fosca i greu, en els moviments cada dia més bruscos, en la nou del coll, en les maneres exageradament rudes. I ell, potser, durant l'últim any d'institut (on ja s'havia eliminat l'uniforme diferenciador, cal recordar que no debades l'any anterior havia mort Franco i començaven a canviar els signes externs d'unes quantes coses) ja oferia algunes traces d'ambigüitat que podia arribar a presentar certes confusions a qui el veia per primera vegada. Prova d'això foren algunes relliscades de professors acabats d'incorporar a l'institut a l'hora de tractar-lo en femení. Amb tota seguretat –i això ho pense ara– la ciutat, la capital, li oferia un anonimat que al poble no trobava, sobretot durant aquells anys en què el procés cap a la indeterminació genèrica anava en augment.

Amb la informació a què he tingut accés, ara tenim la certesa que, durant aquells anys previs a la realització de la fotografia, Andrea tornà a viure a la Corunya i que ho féu al piset de la Gitana d'Alfama, Maria Sousa, al carreró perpendicular a la Rua Orzán. D'aquests anys que s'hi estigué, en coneixem ben poca cosa. Que va iniciar estudis de Magisteri que no va acabar per passar-se a fer Infermeria, potser abans que els infermers s'anomenaren ATS. Que segurament aquesta decisió fou presa després de veure's obligat a ajudar Maria Sousa que, una vesprada que es va allargar fins a fosquejar, buscava el remei per a una jove plorosa que havia entrat esglaiada

i agafant-se la panxa de tres mesos llargs a l'habitació prohibida del catre i que gairebé no en sortí viva. Que una nit, qui sap si aquella mateixa nit, Maria li va fer algunes revelacions. Que aquestes confidències obriren la porta a noves confessions i a una relació plena de complicitats. Andrea tenia buits, llacunes, pous vitals, forats biogràfics. Tenia dubtes. Sobre ell, sobre qui era, sobre com era, sobre d'on venia. Tenia moltes incerteses que anaven més enllà de les pròpies de l'edat. Tenia preguntes. Volia respostes. En canvi, Maria Sousa, la Gitana d'Alfama, tenia cartes i pedres i taules que parlaven, llegia les mans i els cors, mirava amb els ulls els racons més foscos, veia les coses que de tan transparents semblaven invisibles, interpretava els silencis i omplia els forats del coneixement. I també sabia coses, perquè Maria Sousa, la Gitana d'Alfama, tenia sobretot orelles i memòria, i una cadena amb una medalla, una icona incompleta. I gaudia, a més, de l'enginy per lligar unes coses amb altres. I posseïa altres informacions que no hem pogut esbrinar com pogué accedir-hi. I va lligar caps i va veure el signe partit dels bessons en aquella medalleta. I sabia sumar i va sumar dos i dos quatre. I dos sis. I una nit de la primeria d'octubre de l'any 1979, davant els abismes existencials d'Andrea, Maria Sousa li va llegir la mà i li va parlar d'Itàlia, de Kentucky i de Giuliana. I d'Antonio. La bola de cristall, els arcs del tarot o algun altre tipus de carta que, uns quants anys enrere, havia arri-

bat a nom de Raimunda, potser enviada per Kentucky, li van proporcionar unes coordenades (latitud 48'87°, longitud 2'33°) que aquella nit d'angoixes va compartir amb Andrea i que conduïen a París.

París. I ja hem arribat a l'escenari general de la fotografia de Peter Turnley. Les nostres indagacions ens confirmen que Andrea es va estar cinc dies a la capital francesa. Maria Sousa, no només li va facilitar la informació, sinó que també li va subvencionar les despeses del viatge amb tren i li va buscar allotjament gratuït a la Rue Faubourg du Temple on una altra Gitana d'Alfama, Virginia Sousa, feia les seues sessions i pràctiques.

Així, doncs, Andrea va arribar a París un dia de tardor de 1979, amb unes poques informacions sense cap mena de corroboració, uns quants francs, una adreça i una carta per a la propietària de l'apartament de Faubourg du Temple. La carta explicava amb més detalls el que Virginia ja havia escoltat telefònicament en la veu de la seua cosina Maria. Cal precisar, però, que les pistes sobre la família desconeguda i les referències concretes eren més bé escasses i confuses; la bola de cristall o les cartes del tarot o els altres informadors més prosaics no donaven per a massa, més aviat per a poc, per a molt poc. A saber: que en algun lloc indeterminat de París, en algun moment vivien o havien viscut una mare (Giuliana) que treballava o que havia treballat a les galeries Lafayette

i un germà bessó de qui només coneixia el nom (Antonio) però a qui li podia suposar la cara. Ben mirat, poca cosa. L'agulla en el paller. Amb aquestes insignificants dades, trobar-los, o trobar-ne indicis, en una ciutat que supera amb escreix els dos milions d'habitants, era una qüestió gairebé miraculosa.

A París, l'aparença d'Andrea resultava més ambigua, tot i no haver exagerat de manera excessiva els seus trets femenins. D'una banda, volia refugiar-se en una mena de disfressa per si de cas es trobava Antonio o Giuliana, perquè no sabia què dir ni com reaccionar. Però de l'altra, el fet de ser bessons significava que, com a mínim, s'haurien d'assemblar i això podria servir-li d'ham, cas que algun habitant d'aquella ciutat (un veí, un company, un professor, alguna amistat) el poguera confondre o l'identificara. Cosa que, si bé la mirem, és quasi impossible per allò de l'agulla i el paller.

Virginia li va donar un plànol de la ciutat on li va assenyalar alguns llocs d'interés no només turístic (la Torre Eiffel, l'Arc de Triomf, Notre Dame, alguns barris per on es podria moure un jove de la seua edat), un joc de claus de l'apartament i unes quantes indicacions pràctiques (horaris, llocs perillosos, línies de metro més concorregudes, etc.). Va recórrer amunt i avall totes les línies a diferents hores, especialment aquelles que tenia marcades com a vies arterials de la ciutat. Baixava ací i allà, mirava els rostres de les gents que l'ignoraven o

que, a tot estirar, el fulminaven amb la mirada. Va visitar totes les plantes i seccions de les conegudes galeries Lafayette; mirava una a una totes les dependents fins que un guarda de seguretat li va cridar l'atenció i el féu fora amb dos sacsons, com així consta en el comunicat d'incidències d'aquella jornada dels magatzems del bulevard Houssmann. Camejava amunt i avall per una vora i l'altra del Sena; feia i refeia carrers, parcs, avingudes...; quan ja no podia més s'asseia a la terrassa d'alguna cafeteria concorreguda i s'estava hores i hores davant un café aigualit mirant passar la gent. Res. No trobava res enlloc. Només en una ocasió, comprant el tiquet per al metro, la taquillera se'l va mirar estranyada i li va dir quelcom d'incomprensible en una llengua que no era francès i s'assemblava a l'italià. Passaren els dies, els francs s'acabaven i el bitllet tenia la tornada tancada. Faltaven poques hores per agafar, des de la Gare d'Austerlitz, el tren del retorn. Quedava el temps just per a una última passejada per la ciutat del Sena. Un últim trajecte de metro (la línia 4 que travessa la ciutat de dalt a baix, o de nord a sud) abans d'arreglar la bossa de viatge a Faubourg du Temple i mamprendre el camí de l'estació.

Ja som a l'escena de la fotografia de Peter Turnley. Just en el moment del clic, en la fracció de segon en què l'objectiu s'obri per deixar passar la llum que impregnarà la pel·lícula, Andrea dubta què fer-ne. Se'n va o s'hi

queda. En realitat Andrea, durant el trajecte metropolità, dubta de tot. Potser el mateix podríem dir de tot el seu trajecte vital, com si el metro fóra una metàfora de la seua vida. L'itinerari que cerca l'encreuament amb un altre itinerari bessó i formar una efímera X que marque un punt de trobada entre les dues biografies o una bella H majúscula que abraça les dues línies vitals per marxar paral·leles fins a l'infinit. Però ara es tem que la seua història s'assembla a la d'una V divergent, on els dos destins que van nàixer junts no ensopegaran mai més. L'altra gent del vagó, companys casuals, no arriben a sospitar la sopa de lletres que col·lapsa la seua ment. Andrea, a estones intermitents, ha pensat de quedar-se a París, deixar Galícia, el poble o la ciutat i instal·lar-se a la capital francesa per buscar altres possibilitats, altres grafies, que arredonisquen el seu recorregut: una Y simplificadora, la polisèmica A o qui sap si la perfecta O. Es planteja la possibilitat de demanar ajut a Virginia perquè li trobe alguna ocupació amb què guanyar-se la vida. No deu ser difícil treballar del que siga a París si es tenen 21 anys i, sobretot, ganes. Però per què? Què el lliga a París? Seguir furgant per la ciutat, continuar escarbant-hi? Andrea titubeja. No sap què fer. Ja ni tan sols mira les persones que pugen i baixen del metro (en realitat en alguna ocasió les mira, però no s'hi fixa, no les veu). Els ulls ja no assimilen més imatges. I justament ací, on ell forma part d'aquesta imatge urbana –i a par-

tir de la qual jo havia d'escriure un relat—, li perdem el rastre a la seua biografia i podríem posar el punt final a la història inacabada si no fóra per les noves dades a què he tingut accés. I ara m'adone que aquestes noves informacions converteixen les anhelades X, H, A o O en una insatisfactòria K voltada, on les línies vitals s'aproximen sense arribar a tocar-se, ni molt menys, a creuar-se.

No content amb aquest final que no ho és, he *googlejat* una vegada i una altra el nom d'Andrea amb totes les seues possibilitats: Andrea Couto Fontana, Andrea Couto, Andrea Fontana, A. Couto Fontana, A. Couto, Andrea C. Fontana... sense obtenir-ne cap resultat. Res de res. Fins que se'm va ocórrer fa unes tres setmanes *googlejar* per la part d'Antonio i vaig començar: Antonio Couto Fontana, Antonio Couto, Antonio Fontana i ja desesperat les campanes voltejaren quan, no sé per quina raó, vaig teclejar Antoine de La Fontaine: 12.546 entrades, de les quals una mitja dotzena podrien correspondre al nostre Antonio Couto Fontana. Unes multes de trànsit per pagar, un llistat administratiu d'un col·legi d'arquitectes tècnics i un parell de citacions jurídiques com una mena d'exemples de jurisprudència, on es remet a un expedient que es remunta a l'any 94, quan devia tenir uns 36 anys.

Aprofitant que la meua neboda, eterna estudiant de Dret, *erasmeja* a París li vaig demanar que em buscara l'expedient en qüestió i me l'interpretara. Hui mateix,

després d'una vintena de dies d'espera, he rebut aquest correu seu que tot seguit reproduïsc:

Com va tiet?

Que poca faena teniu els escriptors i com vos agrada malgastar el temps amb bajanades!

Vaig al gra, que ja saps que la vida de l'*erasmista* no dóna per a perdre massa temps amb distraccions gratuïtes. En primer lloc has de saber que en realitat Antoine de La Fontaine és Antonio-Couto Fontana, segons la còpia de la partida de naixement que hi ha a l'expedient, però pel que es veu en algun moment li van canviar el nom. Però el motiu pel qual em preguntes és que el teu Antoine de La Fontaine li va plantejar una denúncia, que va prosperar i va guanyar, a un tal Peter Turnley, fotògraf –el coneixes?– per fotografiar-lo i a l'empresa Corbis per publicar la fotografia i comercialitzar-la. La foto es féu durant un trajecte en metro mentre anava a treballar a un bufet d'arquitectura a la Rue Boissonade. (Ostres, tiet, fixa't quina casualitat: el mateix carrer on Sébastiene i jo compartim un minúscul apartament i que, ara que recorde, no puc acabar de pagar aquest mes. Que no m'ajudaries, encara que fóra pel temps que he dedicat a la teua recerca?)

Per si vols més detalls t'adjunte la fotografia (per cert que el teu Antoine és el primer viatger que hi ha a baix a la dreta, en un primeríssim pla que no ens el mostra sencer del tot) i un PDF amb les còpies d'un parell de documents sobre l'expedient d'Antoine de La Fontaine.

Bé tiet, besos de la teua neboda preferida.

PS. Si vols enviar-me diners, preferisc que me'ls ingresses al compte corrent de l'última vegada.

He obert el document adjunt i, evidentment, he to-
pat amb una imatge conegudíssima. En efecte, comprove
que Antoine de La Fontaine és el passatger que hi ha a
l'angle inferior dret de la nostra fotografia, a escassos tres
o quatre metres d'Andrea. La K voltada.

